

Son Düzenlemelere Göre Döviz Kredileri, Yurt Dışı Şube Kredileri, BSMV Uygulamaları Hakkında

BFS - 2009/12
İstanbul, 17.06.2009

16 Haziran 2009 tarih ve 27260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15082 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile döviz kredileri ve dövize endeksli krediler konusunda düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre;

- 1) Döviz geliri olmayan firmaların yerel bankalardan döviz cinsi borçlanmalarının önündeki engel kaldırılarak, **“kredi ortalama vadesinin bir yıldan uzun ve miktarın 5 milyon dolar ve üzerinde olması koşuluyla”** döviz kredisi kullanabilmeleri imkan dahiline girmiştir. Eski uygulamada, bu kısıtlama sebebiyle müşteriler ya yabancı bankalara ya da yerel bankaların yurt dışı şubelerine müracaat etmekteydi. Bugüne kadar yerel bankalardan bu sebeple borçlanamayan firmalar, özellikle KOBİ'ler, bu bankaların yurt dışı şubelerinden ya da iştiraklerinden borçlanıyorlardı. Bu da ülkenin dış borç stokunu büyütüyor, dış borç istatistiklerini / rasyolarını kötüleştiriyordu.
- 2) Döviz geliri bulunmayan firmalar, Türkiye'deki bankalarda bulunduracakları döviz ve/veya belli niteliklere sahip yabancı para menkul kıymetleri teminat göstermek suretiyle, teminat tutarı kadar vade sınırı olmaksızın ticari ve mesleki amaçlı döviz kredisi kullanabileceklerdir.
- 3) Bankalar, Türkiye'de yerleşik kişilere **ticari veya mesleki amaçla** dövize endeksli kredi kullanılabileceklerdir.
- 4) Türkiye'de yerleşik **gerçek kişilerce** (ortalama vadesi bir yıldan uzun olan, 5 milyon ABD Doları ve üzerindeki döviz kredileri ile 32 sayılı kararın 17. maddesinin (b) ve (e) fıkraları ve Bakanlık tarafından belirlenecek haller hariç), yurt içinden ve yurt dışından döviz veya dövize endeksli kredi kullanılamayacaktır. Böylece, döviz cinsi ve dövize endeksli iç ve dış kaynaklı tüketici kredi uygulamasına son verilmiştir (Tüketicilerle ilgili döviz kuru riskinin tamamen ortadan kaldırılması hedeflenmektedir).

Bu düzenlemeler sonucunda, kredilerin muhtemelen yurt dışından yurt içine transfer edilmesi ve böylece dış borç stokunda düşüş yaşanması hedeflenmektedir. Bilindiği üzere şirketler döviz cinsi kredi almak için teminat olarak dışarıda döviz mevduatı tutmaktadır. Bu uygulama ile bu durumdaki mevduatların da Türkiye'ye gelmesi gündeme gelecektir. Böylece Türkiye'de döviz cinsi mevduatlar-tasarruflar artacaktır.

Öte yandan, bu düzenlemelere rağmen şirketler %5'lik banka ve sigorta muameleler ivergisi (BSMV) avantajı sebebiyle **(=zira Türkiye'den kullanılan kredilerde faiz üzerinden %5 BSMV vardır)** veya başka sebeplerle yine eskiden olduğu gibi yurt içinden değil yurt dışından borçlanmayı tercih edebileceklerdir.

Zaten 5 milyon Dolar'ın altındaki döviz kredisinin yurt içinden sağlanması mevzuata göre mümkün olmadığından, 5 milyon Dolar'ın altındaki işlemlerin mecburen yurt dışından yapılması gerekiyor.

Yerel bankaların iştiraki durumundaki yurt dışı bankalardan alınacak krediler için BSMV söz konusu değildir. Yerel bankaların yurt dışı şubelerinden kullandırılan kredilerde ise; kredinin kaynağı Genel Müdürlükten yapılan fonlama olmadığı sürece, başka deyişle, yurt dışı şubenin yurt dışından sağladığı kaynaklar kullanıldığı sürece BSMV yine söz konusu olmayacaktır **(Bu konuda Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yazılı görüşü vardır)**. Ancak, Maliye inceleme elemanları münferiden yaptıkları incelemelerde BSMV'den kaçınmak amacıyla kredilerin yurtdışı şubeden kullandırıldığını iddia edebilecektir. Eski düzenlemede döviz kredilerini yurtiçinden kullandırma hakkı olmadığı için bankalar kendini bu açıdan da ayrıca savunuyorlardı. Bize göre yurt dışı şubenin yurt dışında yapmış olduğu borçlanmalar (örneğin topladığı mevduat) şubenin kendi kaynağıdır ve bu kaynaktan Türkiye'deki şirketlere verilen krediler BSMV kapsamında değildir.

Arkan & Ergin